

Experiences of Roma women with the phenomenon of early marriage: A qualitative study¹

Ömer Büber², Sarenur Beyenal³, İsmail Akyüz⁴

^{2,3}Sakarya University, Institute of Social Sciences, Department of Social Work, Sakarya, Türkiye; ⁴Sakarya University, Faculty of Humanities and Social Sciences, Department of Social Work, Sakarya, Türkiye.

ABSTRACT

The concept of early marriage, which refers to the marriage of children at an age when they are not cognitively and psychosocially ready, has many negative consequences. The Roma are among the communities where early marriages are common in Türkiye. Objective: In this study, the reasons for early marriage, marriage processes, difficulties of marriage, methods of coping with difficulties, and general views on early marriage of Roma women who married early were examined. Method: The study was conducted using a qualitative research design, in-depth interviews and a semi-structured questionnaire. The study group consisted of 18 adult Roma women selected by a purposive sampling method from the non-probability sampling type. The data were analyzed using the content analysis method. Findings: It was determined that the participants were married between the ages of 13-17, became mothers for the first time between the ages of 15-24, and half of them were illiterate. Education is an important factor in preventing early marriage. The two most important risk factors for early marriage were family unrest and a low education level. Conclusion: The study underlined the importance of education in preventing early marriage. The findings emphasize the need for improved awareness and intervention strategies to prevent early marriage among the Roma.

KEYWORDS

Roma, Women, Early marriage, Sexual abuse.

Introduction

Early marriage is a phenomenon that can be observed worldwide and in Türkiye under the influence of various social, economic and cultural dynamics. This study, which analyzes the early marriage experiences of Roma women, is significant in understanding the broader phenomenon of early marriage. The primary aim of the study is to explore in depth the role of early marriage within the Roma community, its effects of these marriages on women and the reasons for these marriages in the social context, on women, and the underlying social reasons for these marriages. In this context, the study analyses the sociodemographic characteristics of Roma women, their marriage processes and the difficulties these processes bring, their coping strategies and their general views on early marriage.

In both international and national legal frameworks, marriages below the age of 18 are classified as early marriages (Köseli & Çelik, 2020, p.18; Turkish Civil Code, 2001). Early marriage is recognized as a global issue, with numerous sources emphasizing that it constitutes a violation of human rights (Burcu et al., 2015, p. 65; Davis et al., 2013, p. 16). According to 2018 data, 650 million women worldwide were married as children, and approximately 12 million girls enter into child marriages each year. (UNICEF, 2018). In Türkiye, 15 percent of first marriages occur before

¹This study was carried out with the permission of the Sakarya University Faculty of Medicine non-interventional ethics committee (Date/number: 30.01.2024/08).

the age of 18, with this rate being 24.2 percent among women and 4.4 percent for men (Turkish Statistical Institute, 2022).

In traditional cultures that perpetuate practices and rituals across generations without question, early marriage is not necessarily perceived as a problem (Aydemir, 2011). It has been reported that Roma are among the cultures where early marriages are quite common (Eskiocak & Akbaşak, 2017, p. 136).

The Roma are referred to by different names such as worldwide, such as Zigeuner, Bohemian, Tigane, Cigany, and in Türkiye as Gypsy, Cingâne, Kopti, Zingari, Poşa, Elekçi, Mongo, and Roman. Despite all these different names, it has been stated that Roma people are committed to their customs, traditions, traditions and customs and that they pass these on from generation to generation through endogamous marriages (Uçum, 2008, p. 59). Factors such as Low levels of education, irregular employment, low-paid and low-status jobs, poor health conditions, unhealthy and inadequate nutrition contribute to the Roma's disadvantaged position in society. In his study, Taylan defines Roma as a group with low literacy rates, consisting mostly of primary school graduates, generally having nuclear families, having a high number of children and therefore having a higher number of people per household than the average in Türkiye (Taylan, 2016, p. 221).

The main social problems experienced by Roma in Türkiye are exclusion and discrimination, precarious and unregistered employment, unemployment, child labor, low education level, unplanned urbanization, ghettoization, housing problems, unhealthy living conditions, high crime rate, use of banned substances and early marriage (Ataman Polat, 2015; Genç et al., 2015; Kuzucu, 2020; Taylan, 2016; Yaşar & Kayli, 2021).

The cause of early marriages cannot be reduced to a single reason, and reasons such as lack of education, poverty, religious and cultural values, and gender inequality are considered the main factors (Mahdaviyazad et al., 2019, p. 171; Zeren & Gürsoy, 2020, p. 126). Although early marriages pose problems for both genders, it is reported that girls will be more affected by this process (Burcu et al., 2015, p. 67). In early marriages, the responsibilities of home, family and childcare are usually imposed on girls, and this situation causes gender inequality. Moreover, this situation prevents the presence of women in education and employment and may lead to worrying consequences such as the feminization of poverty, neglect and abuse. In this respect, the main problem of the study is to investigate the causes of early marriages among Roma women. The research seeks to answer the following questions:

- What are the sociodemographic characteristics of Roma people who have had early marriages?
- What factors contribute to early marriage among the Roma community?
- What are the difficulties experienced by Roma in early marriages?
- How do Roma, who have had early marriages, cope with the difficulties they face?

In the study, in-depth interviews were conducted with Roma women who had married at an early age but are now adults. The interviews explored their sociodemographic backgrounds, the decision-making process regarding marriage, whether they had a religious or civil marriage, their perspectives on civil marriage, the difficulties they encountered, their coping strategies, and their overall views on early marriage.

Method

Research Design

The study aimed to reveal the perspectives of Roma women on the phenomenon of early marriage, which is considered a dimension of child sexual abuse. For this purpose, it was designed in a qualitative research design that offers the opportunity to examine human

problems and events in depth in their ecological environment and analyses the problem by using various data collection methods such as interview, observation and document analysis (Baltacı, 2019). The research was conducted with the approval of the Non-Interventional Ethics Committee of Sakarya University Faculty of Medicine (K. date/number: 30.01.2024/08).

Participants

The study group was selected using purposive sampling, a type of non-probability sampling. The purposive sampling method was used because the researcher can select the sample that is suitable for the research and from which in-depth information can be obtained. The sample consisted of individuals over the age of 18 who applied to the hospital for medical treatment, volunteered to participate in the study and identified themselves as Roma.–Based on the specified methods and criteria, face-to-face in-depth interviews were conducted with 18 Roma women.

Data Collection Instruments and Process

Before designing the interview questions, a review of the relevant literature (Taylan, 2016; Yaşar & Kayli, 2021) was conducted. As a result of the literature review, a semi-structured interview form was created by the researcher with the main questions that will enable the participants to reveal their views on the subject and the probe questions that will provide an in-depth understanding of the subject.

A pilot study was conducted with three participants. The functionality of the interview form was evaluated and it was decided to use the form in its current form. After the participants were contacted, they were given detailed information about the study (why it was conducted, the interview could be terminated at any time, their identity information would not be disclosed, it would be analyzed for scientific purposes, etc.) and their informed consent was obtained. Interviews were conducted in a quiet, calm and comfortable environment within the hospital facilities. With participants' knowledge and consent, the interviews were audio-recorded and transcribed immediately afterward. The interviews lasted an average of 30-40 minutes. The data collection process started after the approval of the ethics committee, and the data were collected between February 2024 and March 2024.

Data Analysis

The collected data were analyzed using the qualitative research software MAXQDA V.12. The data were grouped according to thematic areas and analysed by content analysis method. Content analysis is defined as a detailed, systematic, careful and in-depth examination and organization of a data group in order to reveal themes, concepts, judgments and facts about a subject (Ültay et al., 2021). In this way, general trends about the researched topic can be determined.

The interview recordings were transcribed into text. The data were then categorized and reorganized under various themes to ensure comprehensive analysis. In the final stage, three main themes titled "experiences before marriage", "experiences during the marriage", "general evaluations on early marriage," and sub-themes related to these themes were obtained. Direct quotations were made from the statements obtained from the transcription process. Thus, it was aimed to increase the reliability of the study. The participants were coded as "P1, P2, P3" in order to protect their identity information and facilitate the analysis process.

Limitations

An analysis of the participants' spouses' ages revealed that men also marry at an early age. Therefore, the phenomenon of early marriage is a problem not only for women but also for men. However, the high intensity of women in the study group made it difficult to include men. Consequently, this study is limited to 18 adult Roma women residing in Sakarya.

Results

Table 1 Demographic characteristics of the study group

Code	Participant age	Education	Age of spouse	Age at marriage
P1	39	Primary School	37	17
P2	38	Primary School	36	14
P3	22	Secondary School	31	16
P4	18	Secondary School	21	16
P5	40	illiterate	41	15
P6	28	illiterate	30	16
P7	37	illiterate	41	16
P8	45	Primary School	55	13
P9	39	Secondary School	40	17
P10	45	illiterate	47	17
P11	27	Primary School	31	17
P12	20	illiterate	24	17
P13	45	illiterate	46	17
P14	59	Primary School	62	16
P15	18	illiterate	21	17
P16	47	illiterate	47	16
P17	40	illiterate	40	15
P18	50	Primary School	47	13

The study group consisted of 18 female participants between the ages of 18 and 59. An analysis of their educational background revealed that nine participants were illiterate, six had completed primary school, and three had completed secondary school. The findings indicated that the participants started to live with their spouses between the ages of 13-17. The age gap between the participants and their spouses was generally small. However, in two cases (P3 and K8), the age difference exceeded nine years. At the time of the study, all participants were legally married to their spouses.

Table 1 Demographic characteristics of the study group (continued)

Code	Number of marriages	Age of women at birth of first child	Number of children	Perceived economic situation	Homeownership status
P1	1	20	5	Medium	Homeowner
P2	1	15	3	Good	Homeowner
P3	1	19	2	Medium	Tenant
P4	1	-	0	Low	Tenant
P5	1	16	2	Medium	Homeowner
P6	1	17	3	Medium	Homeowner
P7	2	18	6	Medium	Homeowner
P8	1	16	4	Low	Tenant
P9	1	24	4	Low	Homeowner
P10	1	19	3	Good	Homeowner
P11	1	19	3	Medium	Tenant
P12	1	18	2	Low	Homeowner
P13	2	16	7	Low	Homeowner
P14	1	18	5	Low	Homeowner
P15	1	-	0	Medium	Homeowner
P16	1	19	3	Low	Homeowner
P17	1	16	3	Good	Homeowner
P18	1	15	3	Good	Homeowner

It was observed that the majority of the participants had only one marriage, while only two had been married a second time. An analysis of the ages at which they had their first child revealed that their ages ranged between 15 and 24 years. Half of the participants had their first child after the age of 18, while the other half became mothers before turning 18. It was determined that two participants did not have children yet. The number of children among those who had children varied between one and seven. Regarding their perceived economic status, seven participants identified their economic level as low, seven as medium, and four as good. It was also found that the majority of the participants were homeowners.

Pre-marital Experiences

Dating Experiences

The dating experiences of the participants were classified into three categories: relationships initiated through social media, acquaintances from the same neighborhood and introductions facilitated by friends or relatives.

Table 2 How the participants met their spouses

Variable	Participants
People from the same neighborhood	P1, P5, P10, P16, P17, P18
Social media	P4, P11, P15,
Through friends/relatives	P2, P3, P6, P7, P8, P9, P12, P13, P14

It is understood that Roma individuals typically meet and form relationships within their cultural circles, often encountering each other in their neighborhoods while playing together or attending school. Participants described this situation as follows:

"We were in the same neighborhood. We are not related. We met, we got acquainted. No one acted as an intermediary for us. We already met while we were playing line (games) on the streets." P5

"We met on the way to school. Now, he is already in our neighborhood; I met him there. It was from our neighborhood." P1

People often seek the experiences and opinions of friends during significant life milestones such as marriage, divorce, job searches, childbirth, or bereavement. It has been observed that the influence of friends and relatives on the dating experiences of Roma individuals is quite high. Participants described these experiences as follows:

"We were already relatives. Of course, we never had anything like that in our minds, and we were relatives. Then they recognized us and made us get along with each other." P3

"His sister saw it, liked it, told my husband, and then they talked to me. In other words, my sister-in-law mediated us." P14

Marriage Criteria

Factors such as economic income, social status, occupation, and educational status, as well as factors such as trust, love, tolerance and good morals, play a role in marriage decisions. Participants were asked the question, "Did you have any criteria you were looking for in your spouse?". In the process that led the Roma to marriage, 3 main factors such as military service, regular income, love, respect, tolerance, understanding and honesty, came to the fore.

"It is not enough to love. You also need to have an income. We had both." P6

"There should be love, but there should also be an income." P7

"For example, there is understanding, respect, honesty. For example, you give him your life." P16

"I mean, I think there should be love, then there should be respect. To have a home, to have a job, to have an income." P5

It was observed that some of the participants did not have any economic expectations; they defined the marriage process with expressions such as fate, kismet and fortune.

"You are already 16, you are young. My daughter, look at me, I had nothing to do with riches or poverty. I did not look for anything, and it is whatever God destined." P14

"At the moment, they usually think about him doing his military service, having an insured job, having a house. However, in the past, it never came to mind." P2

Requisition, Engagement, Wedding, Religious and Civil Marriage Status

Article 124 of the Turkish Civil Code stipulates that "A man or a woman cannot marry until they reach the age of seventeen" (Turkish Civil Code, 2001). In the continuation of the same article, it is stated that in some special cases, it is possible to marry at the age of 16 with the consent of the parents or guardian and at the discretion of the judge. In this context, participants with early marriage experience were asked whether they had "asked for a girl, engagement, religious marriage, wedding and civil marriage". It was found out that almost all of the participants asked for the girl's hand in marriage, engagement and religious marriage immediately and that they waited until the age of 17-18, which is the legal limit, for the official marriage. On the other hand, it was determined that some of the participants did not have a wedding.

"We had an engagement, an engagement, a religious wedding. We waited until we were of legal marriageable age." P1

"We had a wedding. We also have a religious marriage." P16

"The request was made. The official marriage took place after I was of legal age." P2

"We had a gap of five months. In the meantime, we lived together. Within five months, we had an engagement and wedding." P3

"They kidnapped me, so I did not have a wedding; I did not even wear a wedding dress." P8

Families' Reactions to Early Marriage Requests

When the participants were asked how their families reacted to their desire to marry early, it was observed that some of them supported the decision positively, while others opposed it. Elopement is more common in families who oppose early marriage. It was observed that families opposed early marriage for reasons such as being underage, having legal sanctions, and the other party being a relative.

"They did not want her because she was too old. They also did not want to marry their relatives. They wanted outsiders." P3

"There is my grandson inside, he is 16 years old. I am against this, but they ran away. He is now serving his sentence." P18

A mother with 3 children who was married at an early age expressed her disappointment that her daughter was also married at an early age as follows:

"She is the only one who made me suffer. When she eloped, the world went to hell for me. I picked her up three times. Three times, I took her through that door. Three times, she ran away. The groom's side did not kidnap her. She went herself. This one took her by the arm and kidnapped her. I swear." P10

Some of the participants whose families were in favor of early marriage expressed the situation as follows:

"I wish I had not. It was an arranged marriage. We had the consent of our families. Well, I mean, they were made by my family, but I got married willingly." P11

"We already met while we were playing line (a kind of game) on the streets. Our families gave their consent." P5

Bride Price

The participants were asked whether the families received the bride price before the marriage. Accordingly, it was determined that half of the participants' families received a price for dowry, while the other half did not. The participants expressed this situation as follows:

"There was that application for that time. There was a small bride price. It was given to the girl's mum. Furthermore, her mother would return it to her. It is very old. That thing does not exist now." P1

"They took dowry money. At that time, it was 500 TL or something like that. I mean, they took money." P7.

"We did not take bride price. It is usually taken, but we did not ask for it because we are well-off, and we have a daughter in a house." P10

Information on the Form of Marriage

The marriage types of the participants were analyzed. Accordingly, it was observed that some of the participants got married with the consent of their parents, and in cases where there was no parental consent, the participants eloped. One of the participants who had a parent who consented to early marriage expressed this situation as follows:

"When my father found out about the situation, he confronted me and talked to me. He said to me, 'Will you elope if I do not give my permission for marriage? Then he said there is nothing to do if that man loved me, and he consented to my marriage.'" P3

"My father did not agree. So we eloped." P14

Opinions on the Causes of Early Marriage

When the participants were asked about the reasons for early marriage, it was observed that factors such as family unrest, ignorance, love, and divorce/death of parents came to the fore. Participants who saw marriage as a way out of their fathers' physical violence expressed themselves as follows:

"My father beat us. We ran away from the cane. I did not know what marriage was. I thought that if we ran away from home, we would not be beaten yet." P14

"They had to accept me. My paternal grandfather was protecting me. ~~However~~, I was still being subjected to much violence. That is why I got married, and I could not go back." P8

"We got married early because my family put a little pressure on us. We were actually seeing each other all the time. They did not let us meet that day. It got into our heads, both of us. We ran away." P3

While some of the participants characterized the reason for early marriage as ignorance, others stated that they started to live together early because they loved their spouses.

"I did not have any criteria I expected from my mate. I was ignorant. We just eloped." P15

"I definitely think I got married early, but you do not realize that at that age. I was ignorant. Today, I would never get married at that age." P3

"I love my wife very much. I have never said that I got married early. If I were born again, I would get married at the same age. I am very satisfied." P17

Families may break up due to reasons such as divorce, desertion, or the death of one of the parents. Being a child of a broken family was identified as a factor in the process leading Roma to early marriage. It was understood that, especially in broken families where the father is absent, economic poverty occurs, and early marriage is seen as a way out of this poverty.

"My father passed away. My mother was poor then. There were six children in the house. I had to get married." P10

"When the conversations progressed, when he started to get closer to me. Furthermore, when my parents were separated, we decided to get married." P4

"I knew what marriage was then. My parents were well off. Why should I get married? Then, I was an educated child. I was still studying, but my mum died. I did not continue my education after my mum died. There is no mum. I have four sisters. My sister also had children. They were also younger than me. Then, the tiredness at home was too much. I could not stand it and ran away." P14

Experiences During Marriage

Opinions on Civil Marriage

When the participants were asked whether civil marriage is important or not, most of the participants stated that civil marriage is important. The participants who found civil marriage important were asked to explain the reason for its importance in more detail. In this direction, it was stated that civil marriage is important for the rights in case of divorce, social pressure and for the official procedures to be carried out when a child is born.

"It is important for your safety. I mean for your children." P7

"One day tomorrow, there will be a fight. They should not let them off the hook. If necessary, I have a house, I have a village, and I will get a salary tomorrow, how will it be if there is no official marriage?" P18

"Without a civil marriage, you are not considered married in state institutions." P12

"Now, I mean, if there is no official marriage, you know, people would misunderstand from the outside. Of course, it is a civil marriage. In order to be a thing against everyone." P14.

"When you have a child, you need an identity card. They ask when we go to the hospital." P1

"To issue birth certificates to children. To issue birth certificates. So that they have a surname." P16

"You know, one day tomorrow, when I give birth, the child will be on top of me. I mean, so that it does not fall on me. The official marriage is important so that it can be in my husband's name." P4

"Because you live with him. You have children, so a civil marriage is a must. To protect our rights." P6

Some of the participants stated that civil marriage is not important. The participants explained this situation as follows:

"Heart. It is always the heart. The official marriage state is on the paper. Nevertheless, no matter how much the heart is, even if we are separated, if the official marriage has a barbarity, it passes to him. It does not pass to the heart." P13

"We do not need a civil marriage. Let there be love, let there be peace." P10

Family Types of Roma

In order to determine the family type of the participants, they were asked with whom they lived. It was observed that more than half of the participants had extended family structure (Table 3).

Table 3 Participants' family type

Variables	Participants
Extended family	P1, P2, P4, P6, P8, P9, P10, P14, P15, P16, P17, P18
Nuclear family	P3, P5, P7, P11, P12, P13

"I stayed in the same house for 15 years. I helped my son marry my daughter-in-law. We stayed like that for 2 years, 3 years. 17-18 years. My mother-in-law gave me a place. There was a house. I have been making a living for 27-28 years, thank God." P10

"Yes, we still live with our mother-in-law." P6

"I had a very hard life. You know, because I suffered a lot from my mother-in-law, my mother-in-law. I mean, it was very ordeal; I lived with my mother-in-law when we first got married."
P8

It was observed that the participants with a nuclear family structure generally lived alone in a detached house. Some participants stated that they had difficulties in receiving social support in their experiences of having a nuclear family, while others stated that they could receive support even if they lived separately.

"We were separated from my mother-in-law and father-in-law. We lived alone. But there were difficulties. We could not get support from them. We looked after the children on our own. We both worked, and the district governorship supported us." P13

"God bless my in-laws. They helped me a lot. However, they are not here with me. They live in Antalya, and we came here." P11

Social Support Systems of Roma People

Social support refers to the material and moral assistance that an individual receives from his/her environment in difficult times in his/her own life. Actions such as giving advice, exchanging information, receiving financial assistance, and helping with childcare are examples of social support. The analysis of the social support systems of the Roma who participated in the research shows that the root family, mother-in-law, father-in-law, spouse and other relatives (aunt, sister, grandmother) come to the fore.

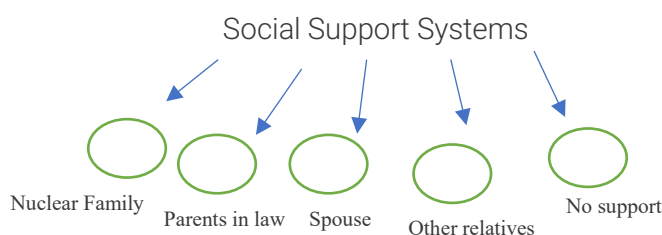

Figure 1 Social support systems

"Now, in the Roma community, until we get married, until we have children, the responsibility lies with the elders. Our father and mother are obliged to look after us. When we can earn a living, then they leave us alone." P1

"But look, Dad, Mum still supports me." P2

"My mother-in-law stayed with us for a while when we had a child. Of course, we were doing some things to each other, but when I was sleepless at night, she would support me. It was like that with my first child." P3

"Since I have never stayed with my mother-in-law, only my husband supported me." P12

"Still, my brother or something helped me." P14

Some participants stated that they did not receive support from anyone. A participant whose root family passed away and had 6 children stated that he did not receive support from anyone as follows:

"I was on my own because my parents passed away early. I did not receive any support. I raised 6 children on my own." P7

A participant whose child was ill and who stated that she could not get support from anyone while going through very difficult times at that time expressed herself as follows:

"My husband was in over his head. His eyes were on the outside. I always took care of my children. I never got any support from anyone. When my child was sick, we stayed in that hospital alone. In an unfamiliar place, we have no one. There was a lady next to me, and she

was pregnant; God bless her. She could not stand my crying and screaming. She helped me. That woman took the prescription from my hand and collected money at the hospital. After the medicine was taken, the doctors started treatment." P8

Roma People's Opinions on Having Children

In the study, it was observed that the participants were first-time mothers between the ages of 15-24 (Table 1). The participants were asked to share their general thoughts about whether having a child had any difficulties and, if so, how they coped with it. It was observed that although the participants had positive experiences about having children at an early age, they mostly had negative thoughts and experiences.

"You cannot sleep at night, sleep is difficult, you know very little, you cannot take care of yourself, you need something, there were those difficulties." P17

"You magnify the difficulties, you hold them, you take responsibility. Waking up at night, diapering, eating are all difficulties." P6

Participants who had early marriages expressed the experience of having a child when they were children as follows:

"You are a child, and he is a child too. I have a 25-year-old son who returned from the army service. So you grow up with him, together with your children. Because you do not know how to raise them. You are a child, too. They are children, too." P2

"I was a child; that is why I had a child. I was a child, but I was in that situation, so I knew how to take care of a child." P7

Some participants emphasized that having a child brings with it certain responsibilities, especially financial concerns:

"There is much responsibility. For example, you are suffering from a financial situation. You will not have many children unless you have a good life. For their future. You need to think about them. I did not do it much anyway, and I did one boy and two girls." P16

"When they grow up, difficulties start. For example, to get a job. When you get sick, you take care of it. You need to think about these things." P5

It was observed that the participants who married at an early age identified the positive thoughts they had about having children with concepts such as happiness, joy of the house, beauty and uniqueness.

"The son is not like anything else. Really, a son is different." P10

"No, there were no difficulties. I learned how to look after a child on my own. I did not have any worries that I could not look after them. We already know how to look after children from our siblings. We had a brother." P3

"Thank God I have three sons. I have a daughter. When something happens, my children support me, so at least I have a door to open. I mean, they are my dear and everything." P8

General Considerations on Early Marriage

Age at Marriage in the Neighbourhood of Roma

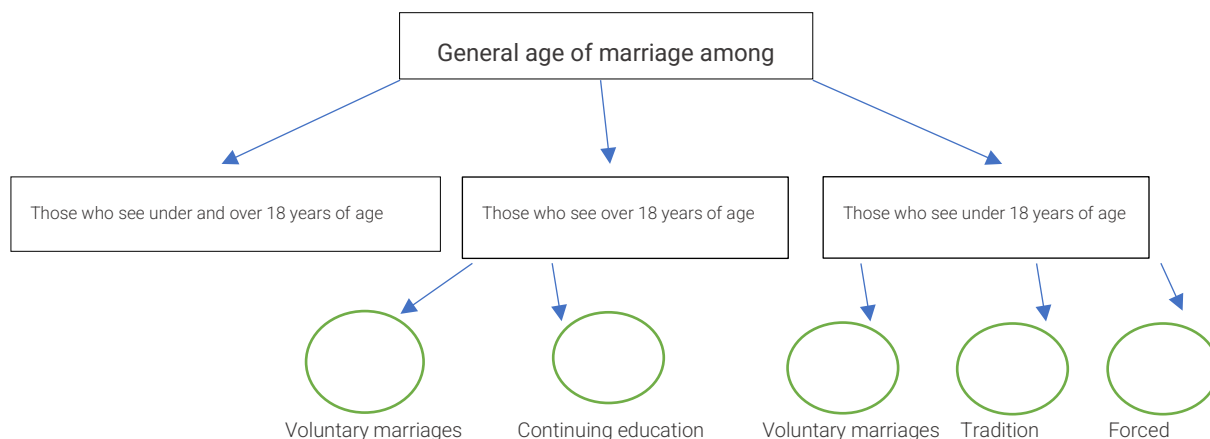

Figure 2 The general age at marriage of people in the Roma community

The participants were asked about the age of marriage and the type of marriage (eloping, loving, arranged marriage) of their spouses, friends and relatives. Figure 2 was created in line with the answers given by the participants. Accordingly, it is stated that early marriages are quite common in the neighborhood of some participants, while it is not common in the neighborhood of others. It is noteworthy that Roma, who marry late, continue their education. On the other hand, it was observed that in families where early marriage is common, this situation is considered a tradition and has become a culture. The reasons why Roma marry early or late are determined by their preferences.

Participants who saw both under and over-18 marriages in their environment expressed this situation as follows:

"Everything is in the hands of girls, boys and young people now. So there is no forced marriage." P11

"I had a daughter who got married at the age of 19. She was engaged for a year. Then she got married. My son got married at the age of 16-17." P13

"One of my relatives got married at 18, and one got married at 17. One of them got married at the age of 22." P7

"Some marry late. Some marry young, according to what the bride and groom want. I mean, parents cannot interfere anymore. Everyone marries whomever they want." P6

The participants who stated that marriages above the age of 18 are common in their neighborhood associated the late marriage of these people with education. The fact that the person does not prefer to get married is another reason for late marriage.

"At the moment my brother is 23 years old, going to university, still unmarried. Not in our neighborhood. Some marry early. Even those who marry late are no longer forced to marry children. Everyone gets married early with their consent." P15

"We are like this with Roma, not like every Roma, you know, Roma have different things, they have different people. We do not have early marriages. For example, my uncle's daughter, my uncle's sons, our family has always married late. Our early or late marriages are both related to education and because they do not want to. We came out early from a single family at work." P3

Participants who stated that marriages under the age of 18 are common in their neighborhood associated the reasons for early marriage with personal preference, tradition and coercion.

"At that time, they always got married young. However, now they have all wised up." P5

"They are just like us. They always got married early. When they were 16 or 17. My mum got married at the age of 13." P4

"Our relatives, neighbors and friends at that time were all getting married at the same age of 15, 16, 17." P2

Participants' Current Thoughts on Early Marriage

Participants were asked whether their marriages were early or not and how they evaluate their past decisions today. It was understood that some of the participants saw their early marriage decisions as positive. It is understood from their statements that the common feature of these families is that they have good communication with their spouses and that they have a peaceful family.

"I have a comfortable life. I have established my own family, I can talk to my husband about my problems, so I would get married at the same age again today." P6

"I have never said that I should have married later. If I were born again, I would marry at the same age." P17

"I gave two sons and a daughter. Thank God for thousands of blessings. I would marry at that age again." P10

It was understood that the participants who evaluated the decision of early marriage regretted this decision and would never accept such a thing with their current mindset.

"If I had been in the right frame of mind, of course, I would not have married at the same age. I would have at least waited for my husband to finish his military service. It would have been better if he had not done his military service. Because, of course, our ignorant father suffered a lot from our ignorance at that time. I understand him now. Right now, we never approve of early marriage. At least let him finish his military service and even turn 18-19 years old. Let him. In that way, we want marriage now. That is what we want." P2

"I think I got married early. We did something impulsive at that moment, and I regretted it. We were already young at this very moment. However, then we do not really understand that we were already children. We do not understand our adolescence. We are what we say we are. If my child wanted to get married at the age of 14-15, I would never accept it." P3

One participant stated that early marriage may result in divorce. The following statement drew attention to the fact that early marriage may also lead to divorce at an early age and that girls may be victimized in this process:

"There is underage marriage among Roma. I am against this. We are married off at a young age. Then, there are quick separations. You see someone else. You fall in love with her. Then I am sorry. Two husbands, three husbands. Because they got married early. They get divorced, sorry. One child with her. One child from him. I mean, isn't it a pity and a sin for these girls?" P18

Difficult living conditions and the effort spent in coping with these difficulties may cause wear and tear on the individual. A Roma who married early expressed this situation as follows:

"I regret getting married early. Because you do not know people, you suddenly dive in, and you learn whether they are good or bad. It is regret. I have no teeth left in my mouth from labor, trouble and grief." P13

"Because I wanted to live my life, you know, traveling and roam around. The age at which I got married was not normal. We were only children." P7

Discussion

Early marriage refers to the union of children at a time when they are not mentally and emotionally ready. In this study, the reasons for marriage, the marriage process, the difficulties encountered, the ways of coping with these difficulties and the general views on early marriage of Roma, who married at an early age but are now adults, are analyzed in detail. The study is expected to contribute to the understanding of the characteristics of the factors affecting early

marriage in Roma culture. Although this study represents only a small proportion of Roma who have early marriages, it is thought that the will contribute to the literature by providing important information about the early marriage experience of Roma.

The study revealed that Roma women in early marriages marry between the ages of 13-17, give birth for the first time between the ages of 15-24, the majority have a low level of education, factors such as unrest in the family of origin, divorce or death are effective in early marriage, they mostly live in extended families and have strong social support systems. Moreover, Roma people, who start living together below the official age, try to legitimize their union through religious marriage. However, it is encouraging to note that, unlike Roma, who live together without a civil marriage, all participants have civil marriages, and almost all of them consider civil marriage to be important.

When the average age at first marriage in Türkiye is analyzed by years, it is stated that an increase is observed in both genders, and the average age at marriage in 2023 was 28.3 for men and 25.7 for women (Turkish Statistical Institute, 2024). In the same report, the average age difference between the sexes at first marriage was reported as 2.6 years. In our study, the mean age at first marriage was 15.8 years for females between the ages of 13-17, while the mean age at first marriage was 18.8 years for males between the ages of 15-25. The age difference between the sexes is 3 years, and this ratio is close to the Turkish average. On the other hand, especially women marry almost 10 years younger than the Turkish average.

Our study showed that the education level of female Roma is low. Studies on Roma culture show that Roma people have low levels of education, and early marriages are common (Taylan, 2016, p. 221; Yaşar & Kayli, 2021, p. 25). Research shows that there is a positive correlation between education and age at marriage, and as the level of education increases, the age at first marriage also increases (Coşan, 2021; Eskiocak & Akbaşak, 2017, p. 136). In line with individuals' desire for personal development, career goals and academic studies, the education process may be prolonged, or it may result in postponing the decision to marry. The low level of education of Roma is considered to be an important factor that causes them to marry at an early age.

Parental attitudes, the way parents marry, and the community in which they live have been shown to have a direct impact on children's family formation behavior (Kolk, 2014, p. 89). Our study showed that Roma women who had early marriages had many Roma in their neighborhood who had early marriages like them. People who marry early can be from within the family or from outside the family. A Roma child living in a region where early marriage is frequent and intensive may see this situation as normal, which may lead to the phenomenon of early marriage becoming a tradition and culture among Roma.

In studies on early marriages, it has been reported that the risk of early marriage is higher in families with intense family unrest and economic poverty, as well as in children from broken families (Kavas, 2022, p. 2143). Our study revealed that unrest in the family of origin and family breakdown due to various reasons paved the way for early marriage. In families with a traditional patriarchal structure, men work in an income-generating job while women are engaged in domestic chores. The need and desire of the individual to continue his/her life in the face of loss of income due to reasons such as the departure or death of one of the parents (especially the father) may lead to early marriage. In addition, problems between parents or between parents and children cause a disturbance of peace within the family. Our findings underlined that children marry at an early age as a way of escaping from family unrest.

Conclusions and Recommendations

This study emphasizes that educational level, family problems and cultural factors contribute to early marriage among Roma women. In this context, in order to prevent early marriages, it is necessary to raise awareness of all segments of society, especially in the regions where Roma

are concentrated. Policies that encourage girls to continue their education should be adopted, especially in areas where Roma live in large numbers. In this respect, the families of children who do not complete compulsory education should be systematically traced. In economically underdeveloped regions, it is important to increase school and dormitory facilities to support girls' education. State-supported projects to improve family welfare developed by municipalities, non-governmental organizations, universities, and volunteers with a multidisciplinary approach should be implemented. Under the leadership of the Ministry of Family and Social Services, local governments and health institutions should coordinate and plan training and counseling programs for Roma on topics such as marriage school, family counseling, couple therapy, sexual health and reproduction, and Roma should be encouraged to participate in these programs. Additionally, research and publications on the subject should be supported by the relevant departments of universities to develop the literature on the subject.

Author Contribution Rates

1st Author: 50%, 2nd Author: 30% and 3rd Author: 20%, contributed to the study.

Conflict of Interest Declaration

Our article titled "Experiences of Roma women with the phenomenon of early marriage: A qualitative study" has no financial conflict of interest with any institution, organization or person. There is also no conflict of interest between the authors.

Bibliography

- Ataman Polat, E. (2015). *Transition periods among Roma in Kocaeli (Akçakayran, Kozluk, Serdar, Tavşantepe) (Birth, marriage, death)* (Publication No. 393305) [Master's thesis, Kocaeli University]. Council of Higher Education Thesis Center.
- Aydemir, E. (2011). *Marriage or playhouse? Early and forced marriages: Child brides*. International Strategic Research Organization (USAK).
- Baltacı, A. (2019). The qualitative research process: How to conduct a qualitative research? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/898942>
- Burcu, E., Yıldırım, F., Sırma, Ç. S., & Sanıyaman, S. (2015). The fate of flowers: A qualitative study on early marriage among women in Turkey. *Bilig*(73), 63–98. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/234231>
- Coşan, B. (2021). *The causes and consequences of the increasing age of first marriage in Turkey: An econometric analysis on fertility* (Publication No. 700611) [Doctoral dissertation, Istanbul University]. Council of Higher Education Thesis Center.
- Davis, A., Postles, C., & Rosa, G. (2013). *A girl's right to say no to marriage: Working to end child marriage and keep girls in school*. Plan Limited.
- Eskiocak, M., & Akbaşak, D. (2017). Roma health in Edirne: Social determinants of health and health status. *Türkiye Halk Sağlığı Dergisi*, 136-149. <https://doi.org/10.20518/tjph.341169>
- Genç, Y., Taylan, H. H., & Barış, İ. (2015). The perception of social exclusion and its role on the process of education and academic achievement of Romani children. *International Journal of Social Science*, 33(1), 79–97. <https://doi.org/10.9761/JASSS2796>
- Kavas, S. (2022). Early marriage and motherhood from an intergenerational perspective: The case of Turkey. *Population Research and Policy Review*, 41(5), 2143-2175. <https://doi.org/10.1007/s11113-022-09718-2>
- Kolk, M. (2014). Understanding transmission of fertility across multiple generations – Socialization or socioeconomics? *Research in Social Stratification and Mobility*, 35, 89-103. <https://doi.org/10.1016/j.rssm.2013.09.006>

- Köseli, A., & Çelik, K. (2020). *A multi-sectoral approach to the health risks and consequences of child, early, and forced marriages*. Odak Ofset. https://turkiye.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/unfpa_cyeze_sagliksonuclariraporu_turkce.pdf
- Kuzucu, G. (2020). *Investigation of early marriage among Roma in Kocaeli* (Publication No. 624314) [Master's thesis, Üsküdar University]. Council of Higher Education Thesis Center.
- Mahdaviazad, H., Malekmakan, L., Sayadi, M., & Tadayon, T. (2019). Trends in age at first marriage in women and related factors: A population-based study in southwestern Iran. *Women & Health*, 59(2), 171-180. <https://doi.org/10.1080/03630242.2018.1449776>
- Taylan, H. H. (2016). Early marriage among Romani families in Sakarya. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 11(52), 221–228. <https://doi.org/10.9761/JASSS4875>
- Turkish Civil Code. (2001, December 22). *Official Gazette* (No. 4721). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.4721.pdf>
- Turkish Statistical Institute. (2022). *Turkey family structure survey 2021*. <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=nufus-ve-demografi-109&dil=1>
- Turkish Statistical Institute. (2024). *Turkey 2023 marriage and divorce statistics*. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Bosanma-Istatistikleri-2023-53707>
- Uçum, Ö. (2008). *Marriage tradition among Roma in Kocaeli* (Publication No. 229483) [Master's thesis, Kocaeli University]. Council of Higher Education Thesis Center.
- UNICEF. (2018). *Child marriage: Latest trends and future prospects*. UNICEF.
- Ültay, E., Akyurt, H., & Ültay, N. (2021). Descriptive content analysis in social sciences. *IBAD Journal of Social Sciences*, 10, 188–201. <https://doi.org/10.21733/ibad.871703>
- Yaşar, E., & Kaylı, D. Ş. (2021). A qualitative study on the phenomenon of marriage in Romani culture. *Journal of Sociology*, 41, 25–51. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2098983>
- Zeren, F., & Gürsoy, E. (2020). The factors causing early marriages, their attitudes and their effects on women's health. *Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences*, 12(1), 124-132. <https://doi.org/10.5336/nurses.2019-70358>

Roman kadınlarının erken evlilik olgusu üzerine deneyimleri: Nitel bir çalışma²

Ömer Büber², Sarenur Beyenal³, İsmail Akyüz⁴

^{2,3}Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Hizmet Bölümü, Sakarya, Türkiye; ⁴Sakarya Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Sakarya, Türkiye.

ÖZET

Çocukların bilişsel ve psikososyal yönden hazır olmadığı bir yaşta evlenmesi anlamına gelen erken evlilik kavramı birçok olumsuz sonucu içinde barındırmaktadır. Romanlar Türkiye’de erken evliliklerin yaygın olduğu toplulukların arasında yer almaktadır. Çalışmada erken evlenen Romanların erken evlilik nedenleri, evlilik süreçleri, evliliklerinin getirdiği zorluklar, zorluklarla başa çıkma yöntemleri ve erken evliliğe dair genel görüşleri incelenmiştir. Çalışma nitel araştırma deseninde ve derinlemesine görüşme tekniğiyle ile yarı yapılandırılmış soru formu kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunu olasılıksal olmayan örneklem türünden amaçlı örneklem yöntemiyle seçilmiş 18 yetişkin kadın Roman oluşturmıştır. Veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Katılımcıların 13-17 yaş aralığında evlendiği, 15-24 yaş aralığında ilk kez anne oldukları, yarısının okuma yazma bilmediği tespit edilmiştir. Eğitim erken evliliği önleyen önemli bir faktördür. Erken evliliğine neden olan en önemli iki risk faktörü kök ailede yaşanan huzursuzluk ve düşük eğitim seviyesidir. Çalışma erken evliliğin önlenmesinde eğitimin önemli bir yere sahip olduğunun altını çizmiştir. Bulgular, Romanlarda erken yaşta yapılan evliliklerin önlenmesi için gelişmiş farkındalık ve müdahale stratejilerine duyulan ihtiyacı vurgulamaktadır.

ANAHTAR KELİMELER

Roman, Kadın, Erken evlilik, Cinsel istismar.

Giriş

Erken evlilik, dünya genelinde ve Türkiye’de çeşitli sosyal, ekonomik ve kültürel dinamiklerin etkisiyle görülebilen bir olgudur. Roman kadınlarının erken evlilik deneyimlerinin incelendiği bu çalışma, erken evlilik olgusunu anlamak açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Araştırmanın temel amacı, erken evlilik olgusunun Roman toplumunda nasıl bir rol oynadığını, bu evliliklerin kadınlar üzerinde yarattığı etkileri ve toplumsal bağlamdaki nedenlerini derinlemesine incelemektir. Bu bağlamda, çalışmada Roman kadınlarının sosyo-demografik özellikleri, evlilik süreçleri ve bu süreçlerin getirdiği zorluklar, başa çıkma stratejileri ve erken evliliğe dair genel görüşleri ele alınmaktadır.

Uluslararası ve ulusal metinlerde 18 yaşın altında yapılan evlilikler erken evlilik olarak değerlendirilmektedir (Köseli ve Çelik, 2020, s.18; Türk Medeni Kanunu, 2001). Erken evlilik tüm dünyada görülen küresel çapta bir sorundur ve birçok kaynak erken yaşta yapılan evliliklerin bir insan hakları ihlali olduğunu vurgulamaktadır (Burcu vd., 2015, s. 65; Davis vd., 2013, s. 16). 2018 verilerine göre, dünya genelinde 650 milyon kadının erken yaşta evlilik yaptığı ve her yıl yaklaşık 12 milyon kadının çocukken evlendirildiği belirtilmektedir (UNICEF, 2018). Türkiye’de ise ilk evliliklerin %15’i 18 yaşından önce gerçekleşmektedir ve cinsiyete göre bu oran değerlendirildiğinde kadınlarda %24,2, erkeklerde ise %4,4’tür (Türkiye İstatistik Kurumu, 2022).

²Bu çalışma, Sakarya Üniversitesi Tıp Fakültesi girişimsel olmayan etik kurulun izniyle gerçekleştirilmiştir (K. tarihi/sayısı: 30.01.2024/08).

Kuşakların pratiklerini ve ritüellerini sorgulamadan kabul eden, sürekliliği bulunan geleneksel kültürlerde erken evlilik olgusu bir sorun olarak değerlendirilmemektedir (Aydemir, 2011). Erken evliliklerin oldukça yaygın olduğu kültürlerin arasında Romanların bulunduğu bildirilmiştir (Eskiocak ve Akbaşak, 2017, s. 136).

Romanlar, dünyada zigeuner, bohemian, tigane, cigany; Türkiye’de ise çingene (gypsy), cingâne, kopti, zingari, poşa, elekçi, mongo, Roman gibi farklı isimlerle anılmaktadırlar. Tüm bu farklı isimlendirmelere karşın Romanların gelenek, görenek, örf ve adetlerine bağlı oldukları ve endogami evlilikler (grup içi evlilik) sayesinde bunları nesilden nesile aktardıkları belirtilmiştir (Uçum, 2008, s. 59). Düşük eğitim seviyesi, düzensiz istihdam, düşük ücretli ve düşük statülü işlerde çalışma, olumsuz sağlık koşulları, sağlıksız ve yetersiz beslenme gibi olumsuzluklar Romanları toplumda dezavantajlı konuma getirmektedir. Taylan çalışmasında Romanları; okuryazarlık oranı düşük, çoğunlukla ilkökul mezunlarından oluşan, genellikle çekirdek aileye sahip, çocuk sayısı fazla olan ve bu sebeple hane başına düşen kişi sayısı Türkiye ortalamasının üzerinde olan bir kesim olarak tanımlamaktadır (Taylan, 2016, s. 221).

Türkiye’de Romanların yaşadıkları başlıca sosyal sorunlar; dışlanma ve ayrımcılık, güvencesiz ve kayıt dışı istihdam, işsizlik, çocuk işçiliği, düşük eğitim düzeyi, çarpık kentleşme, gettolaşma, konut sorunu, sağlıksız yaşam koşulları, yüksek suç oranı, yasaklı madde kullanımı ve erken evlilik şeklindedir (Ataman Polat, 2015; Genç vd., 2015; Kuzucu, 2020; Taylan, 2016; Yaşar ve Kayli, 2021).

Erken evliliklerin nedeni tek bir sebebe indirgenememekte, eğitimsizlik, yoksulluk, dini ve kültürel değerler, toplumsal cinsiyet eşitsizliği gibi nedenler başlıca etmenler olarak sayılmaktadır (Mahdaviazad vd., 2019, s. 171; Zeren ve Gürsoy, 2020, s. 126). Erken yaşta yapılan evlilikler her iki cinsiyet için de sorun teşkil etse de bu süreçten kızların daha çok etkileneceği bildirilmektedir (Burcu vd., 2015, s. 67). Erken yaşta yapılan evliliklerde ev, aile ve çocuk bakım sorumluluğu genellikle kızlara yüklemektedir ve bu durum toplumsal cinsiyet eşitsizliğine neden olmaktadır. Dahası bu durum eğitim ve istihdamda kadınların var olmasını engellerken, yoksulluğun kadınlaşması, ihmal, istismar gibi endişe verici sonuçlara neden olabilmektedir. Bu doğrultuda kadın Romanlarda erken yaşta yapılan evliliklerin nedeninin araştırılması çalışmanın temel problemidir. Araştırmanın içerisinde şu sorulara yanıt aranmıştır:

- Erken yaşta evlilik yapmış olan Romanların sosyodemografik özellikleri nelerdir?
- Romanları erken evliliğe yönelten faktörler nelerdir?
- Erken yaşta evlilik yapmış olan Romanların yaşadığı güçlükler nelerdir?
- Erken yaşta evlilik yapmış olan Romanlar, karşılaştıkları zorluklarla nasıl başa çıkmaktadırlar?

Çalışmada erken yaşta evlilik yapmış ancak şu anda yetişkin olan kadın Romanların sosyodemografik özellikleri, birlikte yaşamaya nasıl karar verdikleri, dini veya resmi nikâhlarının bulunup bulunmadığı, resmi nikâha dair görüşleri, yaşadıkları güçlükler ve bu güçlüklerle başa çıkma yöntemleri, erken evliliğe dair genel düşünceleri üzerine derinlemesine görüşme sağlanmıştır.

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Çalışma, çocuk cinsel istismarın bir boyutu olan erken evlilik olgusunda Roman kadınlarının bakış açılarını ortaya koymayı amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda insana ilişkin problemlerin ve olayların kendi ekolojik ortamında derinlemesine inceleme imkânı sunan; görüşme, gözlem ve belge analizi gibi çeşitli veri toplama yöntemleri kullanılarak problemin analiz eden nitel araştırma deseniyle tasarlanmıştır (Baltacı, 2019). Araştırma Sakarya Üniversitesi Tıp Fakültesi girişimsel olmayan etik kurulun izniyle gerçekleştirilmiştir (K. tarihi/sayısı: 30.01.2024/08).

Çalışma Grubu

Çalışma grubu, olasılıksal olmayan örneklem türünden amaçlı örneklem yöntemiyle belirlenmiştir. Araştırmacının, araştırmacının amacına uygun, derinlemesine bilgi alabileceği örnekleme seçebilmesinden dolayı amaçlı örneklem yöntemi kullanılmıştır. Hastaneye tıbbi tedavi için başvuran 18 yaş üstü olan, araştırmaya katılmaya gönüllü olan ve kendisini Roman olarak tanımlayan bireyler araştırmacının örneklemini oluşturmuştur. Belirtilen yöntem ve kriterler baz alınarak 18 kadın Romanla yüz yüze derinlemesine görüşme yapılmıştır.

Veri Toplama Araçları ve Süreci

Görüşme soruları hazırlanmadan önce ilgili literatür (Taylan, 2016; Yaşar ve Kayli, 2021) incelenmiştir. Literatür taraması sonucu araştırmacı tarafından oluşturulan katılımcıların konu hakkındaki görüşlerini ortaya koymalarını sağlayacak ana sorular ve konunun derinlemesine anlaşılmasını sağlayacak olan sonda sorularıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur.

Pilot çalışma olarak 3 katılımcı ile görüşülmüştür. Görüşme formunun işlevselliği değerlendirilmiş ve formun mevcut haliyle kullanılmasına karar verilmiştir. Katılımcılarla bağlantı kurulduktan sonra çalışma hakkında detaylı bilgi (neden yapıldığı, istediği anda görüşmenin sonlandırılabilmesi, kimlik bilgilerinin ifşa edilemeyeceği, bilimsel amaçla analiz edileceği vb.) verilmiştir ve bilgilendirilmiş onamları alınmıştır. Görüşmeler hastane imkanları dahilinde sessiz, sakin ve rahat bir ortamda yapılmaya çalışılmıştır. Katılımcıların bilgileri ve rızaları dahilinde görüşmeler ses kaydı alınmış ve hemen akabinde deşifreleri yapılmıştır. Görüşmeler ortalama 30-40 dk sürmüştür. Veri toplama sürecine etik kurul onayı alındıktan sonra başlanmıştır ve Şubat 2024- Mart 2024 tarihler arasında veriler toplanmıştır.

Veri Analizi

Elde edilen veriler nitel araştırmalarda kullanılan MAXQDA V.12 programında analiz edilmiştir. Veriler tematik alanlara göre gruplandırılarak içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizi; bir konu hakkındaki temaları, kavramları, yargıları ve gerçekleri ortaya çıkarmak amacıyla bir veri grubunun detaylı, sistemli, dikkatli ve derinlemesine incelenip düzenlenmesi olarak tanımlanmaktadır (Ültay vd., 2021). Bu sayede araştırılan konu hakkında genel eğilimler belirlenebilmektedir.

Görüşmelerden elde edilen veriler deşifre edilip metne dönüştürülmüştür. Elde edilen metinler araştırmacılar tarafından defalarca okunarak çeşitli temalar altında defalarca gruplandırılmıştır. Son aşamada "evlilik öncesi deneyimler", "evlilik sırasındaki deneyimler" ve "erken evliliğe dair genel değerlendirmeler" başlıklı 3 ana tema ve bu temalara bağlı alt temalar elde edilmiştir. Transkripsiyon işleminden elde edilen ifadelerden doğrudan alıntılanmalar yapılmıştır. Böylece çalışmanın güvenilirliğinin artırılması amaçlanmıştır. Kimlik bilgilerinin korunması ve analiz sürecini kolaylaştırılması amacıyla katılımcılar "K1, K2, K3" şeklinde kodlanmıştır.

Sınırlılıklar

Katılımcıların eşlerinin yaşları incelendiğinde erkeklerin de erken yaşta evlilik yaptıkları görülmektedir. Dolayısıyla erken evlilik olgusu yalnızca kadınların değil, aynı zamanda erkeklerin de sorunudur. Ancak çalışma grubunun belirlendiği yerde kadın yoğunluğunun fazla olması erkeklerin dahil edilmesini güçleştirmiştir. Bu sebeple çalışma Sakarya'da ikamet eden, 18 yetişkin kadın Roman katılımcı ile sınırlıdır.

Bulgular

Tablo 1 Çalışma grubunun demografik özellikleri

Kod	Katılımcı yaşı	Eğitim durumu	Eşinin yaşı	Katılımcının evlendiği yaşı
K1	39	İlkokul	37	17

K2	38	İlkokul	36	14
K3	22	Ortaokul	31	16
K4	18	Ortaokul	21	16
K5	40	Yok	41	15
K6	28	Yok	30	16
K7	37	Yok	41	16
K8	45	İlkokul	55	13
K9	39	Ortaokul	40	17
K10	45	Yok	47	17
K11	27	İlkokul	31	17
K12	20	Yok	24	17
K13	45	Yok	46	17
K14	59	İlkokul	62	16
K15	18	Yok	21	17
K16	47	Yok	47	16
K17	40	Yok	40	15
K18	50	İlkokul	47	13

Çalışma grubunu 18 kadın katılımcı oluşturmaktadır. Katılımcılar 18-59 yaş aralığındadır. Eğitim durumu incelendiğinde; 9 katılımcının okuma yazma bilmediği, 6'sının ilkokul mezunu olduğu ve 3'ünün ortaokul mezunu olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcıların 13-17 yaş aralığında eşleriyle birlikte yaşamaya başladıkları tespit edilmiştir. Katılımcıların eşleriyle arasındaki yaş farkının genellikle birbirine yakın olduğu anlaşılmaktadır. Buna karşın 2 katılımcının (K3-K8) eşi ile arasındaki yaş farkının 9 yaş üzeri olduğu görülmüştür. Çalışmanın yapıldığı zamanda diliminde katılımcıların tamamının eşleriyle resmi evliliğinin bulunduğu tespit edilmiştir.

Tablo 1 Çalışma grubunun demografik özellikleri (Devamı)

Kod	Evlilik sayısı	İlk çocuk sahibi olduğu yaş	Çocuk sayısı	Ekonomik durum	Ev durumu
K1	1	20	5	Orta	Ev sahibi
K2	1	15	3	İyi	Ev sahibi
K3	1	19	2	Orta	Kiracı
K4	1	-	0	Düşük	Kiracı
K5	1	16	2	Orta	Ev sahibi
K6	1	17	3	Orta	Ev sahibi
K7	2	18	6	Orta	Ev sahibi
K8	1	16	4	Düşük	Kiracı
K9	1	24	4	Düşük	Ev sahibi
K10	1	19	3	İyi	Ev sahibi
K11	1	19	3	Orta	Kiracı
K12	1	18	2	Düşük	Ev sahibi
K13	2	16	7	Düşük	Ev sahibi
K14	1	18	5	Düşük	Ev sahibi
K15	1	-	0	Orta	Ev sahibi
K16	1	19	3	Düşük	Ev sahibi
K17	1	16	3	İyi	Ev sahibi
K18	1	15	3	İyi	Ev sahibi

Katılımcıların çoğunluğunun tek evlilik yaptığı, yalnızca 2'sinin ikinci kez evlendiği görülmüştür. İlk çocuk sahibi oldukları yaşlar incelendiğinde ise yaşlarının 15 ile 24 arasında değiştiği anlaşılmıştır. Katılımcıların yarısının ilk kez çocuk sahibi olduğunda 18 yaşını doldurduğu görülmüş iken diğer yarısının 18 yaşın altında olduğu anlaşılmıştır. İki katılımcının henüz çocuk sahibi olmadığı belirlenmiştir. Çocuk sahibi olan katılımcıların çocuk sayıları incelendiğinde en az 1, en çok 7 çocuk sahibi oldukları tespit edilmiştir. Algıladıkları ekonomik durumları incelendiğinde katılımcıların; 7'sinin düşük, 7'sinin orta ve 4'ünün iyi olduğu görülmüştür. Katılımcıların çoğunluğunun ev sahibi oldukları anlaşılmıştır.

Evlilik Öncesi Deneyimler

Tanışma Deneyimleri

Katılımcıların tanışma deneyimleri; sosyal medya, aynı mahalleden tanışan ve arkadaş/akraba aracılığıyla olmak üzere 3 başlık altında sınıflandırılmıştır.

Tablo 2 Çalışma grubunun tanışma biçimleri

Değişken	Katılımcı
Aynı mahalleden tanışan	K1, K5, K10, K16, K17, K18
Sosyal medya	K4, K11, K15,
Arkadaş/akraba aracılığıyla	K2, K3, K6, K7, K8, K9, K12, K13, K14

Romanların kendi kültürleri içerisinde yaşadıkları mahallede gördükleri, birlikte oynadıkları veya okula gittikleri diğer Romanlarla tanıştıkları anlaşılmıştır. Bu durumu katılımcılar şöyle ifade etmiştir:

“Bir mahalledeydik. Biz akraba değiliz. Görüştük, tanıştık. Bize kimse aracı kimse olmadı. Zaten sokaklarda çizgi (oyun) oynarken tanıştık.” K5

“Okula giderken görüştük. Şimdi zaten bizim kendi mahallemizin içinde orada tanışmışım. Mahallemizin içindendi.” K1

İnsanlar evlilik, boşanma, iş arama, doğum veya ölüm gibi bazı dönüm noktalarında arkadaş ve akrabaların deneyim ve görüşlerine ihtiyaç duyabilir. Romanların tanışma deneyimleri arasında da arkadaşlarının ve akrabalarının etkisinin oldukça fazla olduğu görülmüştür. Katılımcılar bu deneyimlerini şöyle ifade etmektedir:

“Zaten akrabaydık. Tabii hiç öyle aklımızda bir şey yoktu akrabaydık. Sonra bizi birbirimize yakıştırdılar ve aramızı yaptılar” K3

“Kız kardeşi görmüş beğenmiş, eşime söylemiş, sonra benimle konuştular. Yani görümcem bize aracı oldu.” K14

Evlenme Kriterleri

Evlilik birlikteliğinde ekonomik gelir, sosyal statü, meslek, eğitim durumu gibi faktörlerin yanı sıra güven, sevgi, hoşgörü, güzel ahlak gibi faktörler de etkilidir. Katılımcılara “eşinizde aradığınız bir kriter var mıydı?” şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Romanları evliliğe götüren süreçte askerliğin yapılmış olması, düzenli gelirin olması; sevgi, saygı, hoşgörü, anlayış ve dürüst olması gibi 3 ana faktör ön plana çıkmıştır.

“Sevmek yeterli olmuyor, gelirli de olması lazım. Bizde ikisi de vardı.” K6

“Sevgi olması lazım ama bir de gelirin olması lazım.” K7

“Mesela anlayış olacak, saygı olacak, dürüstlük olacak. Mesela sen ona hayatını veriyorsun.” K16

“Yani bence sevgi olacak, ondan sonra sevgi saygı olacak. Evi barkı olsun, bir işi olsun, geliri olsun.” K5

Bazı katılımlarının ise ekonomik olarak herhangi bir beklentide içine girmediği; kader, kısmet, nasip gibi ifadelerle evlilik süreçlerini tanımladıkları görülmüştür.

“Zaten 16 yaşındasın, küçüksün. Kızım bana bak, benim ne zenginlikle ilgim oldu ne fakirliğine. Hiçbir şeyi ben aramadım. Allah ne kısmet ettiyse o.” K14

“Şu anda askerliğini yapsın, sigortalı işi olsun, evi olsun onları düşünüyorlar genellikle. Ama eskiden yani o hiç insanın aklına gelmiyordu ki.” K2

İsteme, Nişan, Düğün, Dini ve Resmi Nikah Durumu

Türk Medeni Kanun’unun 124. Maddesinde “*Erkek veya kadın on yedi yaşını doldurmadıkça evlenemez.*” hükmü yer almaktadır (Türk medeni kanunu, 2001). Aynı maddenin devamında bazı özel hallerde ebeveynlerin veya vasinin rızasıyla ve hâkimin takdiriyle 16 yaşında evlenilebileceği belirtilmektedir. Bu bağlamda erken evlilik deneyimine sahip katılımcılara “kız isteme, nişan, dini nikah, düğün ve resmi nikah yapıp yapmadıkları” sorulmuştur. Katılımcıların neredeyse tamamı isteme, nişan, dini nikahı hemen yaptıkları; resmi nikah için ise yasal sınır olan 17-18 yaşını bekledikleri tespit edilmiştir. Öte yandan bazı katılımcıların düğün yapmadığı tespit edilmiştir.

"İsteme oldu, nişan oldu, dini nikahı oldu. Resmi nikah yaşımızı bekledik." K1

"Düğün yaptık. Dini nikahımız da var." K16

"İsteme oldu, Resmi nikah yaşım tuttuktan sonra oldu" K2

"Bizim bir beş ay boşluğumuz oldu işte. O arada birlikte yaşadık. Beş ay içinde isteme, nişan, düğün hepsi oldu." K3

"Beni kaçırdılar, düğünüm olmadı yani, gelinlik bile giymedim" K8

Ailelerin Erken Evlenme İsteklerine Tepkileri

Katılımcılara ailelerinin erken evlenme isteklerine nasıl tepki gösterdikleri sorulduğunda bazılarının bu isteği olumlu değerlendirdiği, bazılarının ise karşı çıktığı görülmüştür. Erken evlenmelerine karşı çıkan ailelerde kaçarak evlenme daha sık görülmektedir. Ailelerin erken evliliğe "yaşın küçük olması, yasal olarak yaptırımının olması, karşı tarafın akraba olması" gibi nedenlerden dolayı karşı çıktıkları görülmüştür.

"Hem yaşı büyük diye istemediler. Hem de kendi akrabalarını evlendirmek istemediler. Dışarıdan olsun istediler." K3

"İçeride de benim torunum var 16 yaşında. Ben buna karşıyım ama gittiler kaçtılar. Cezasını da çekiyor şimdi." K18

Erken yaşta evlilik yapan 3 çocuk sahibi bir anne kızının da erken evlilik yapmasından dolayı uğradığı hayal kırıklığını şu şekilde ifade etmiştir:

"Bir bu çektiirdi bana kaçtı da. Bu kaçınca dünya başıma gitti. Üç kere aldım onu. Üç kere o kapıdan aldım. Üç kere kaçtı kendi ama adamlar kaçırmadı. Kendi gitti. Bu tuttu kolundan oğlanı kaçırdı. Vallahi." K10

Ailesi erken evlenmeye olumlu bakan bazı katılımcılar durumu şu şekilde ifade etmişlerdir:

"Keşke yapmasaydım. Görücü usulüydü. Ailelerimizin rızası vardı. E yani onlar ailem şey yaptı ama bunu kendim yani isteyerek evlendim." K11

"Zaten sokaklarda çizgi oynarken tanıştık. Bizim ailelerimiz onay verdi." K5

Başlık parası

Katılımcılara evlilik öncesinde aileler tarafından başlık parası alınıp alınmadığı sorulmuştur. Buna göre katılımcıların yarısının ailesinin başlık parası aldığı, yarısının ise almadığı tespit edilmiştir. Katılımcılar bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

"Var. O zaman için. Var. Ufak bir başlık parası var. Kızın annesine veriliyordu. Annesi de ona tekrar iade ediyordu. Çok eski, o şeyde şimdi yok." K1

"Başlık parası aldılar. O zaman onun parası işte 500 TL falan paraydı. Para aldılar yani" K7.

"Biz başlık parası almadık. Genelde var alınıyor, ama bizim halimiz vaktimiz yerinde diye bir evin bir kızı da diye biz istemedik." K10

Evlenme Şekline İlişkin Bilgiler

Katılımcıların evlenme şekilleri incelendiğinde; bir kısmının ebeveynin rızasıyla evlendiği, ebeveynin rızasının olmadığı durumlarda ise katılımcıların kaçarak evlendikleri görülmüştür. Erken evliliğe rıza gösteren bir ebeveyne sahip olan katılımcılardan bir tanesi bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

"Babam durumu öğrenince beni karşısına aldı konuştu. Bana dedi ki kaçar mısın vermezsem? dedi. Ben de evet baba kaçırım dedim. O zaman dedi seviyorsan yapacak bir şey yok dedi ve evlenmeme rıza gösterdi." K3

"Babam razı olmadı. Biz de kaçtık." K14

Erken Evliliğin Nedenlerine Dair Görüşler

Katılımcılara erken evlilik yapmalarının gerekçeleri sorulduğunda kök ailede yaşanan huzursuzluk, cehalet, sevgi, ebeveynlerin boşanması/ölümü gibi faktörlerin ön plana çıktığı görülmüştür. Evliliği babalarının fiziksel şiddetinden kurtuluş yolu olarak gören katılımcılar kendisini şu şekilde ifade etmiştir:

"Babam bizi dövdü. Sopadan kaçtık. Evlilik nedir diye bilmiyorum. Hani evden kaçtık mı biz daha dayak yemeyiz diye düşündüm." K14

"Kabul etmek zorunda kaldılar beni, babamın babası vardı, o beni koruyordu ama yine de çok şiddet görüyordum yani, o yüzden yani evlendim, geri dönemedim." K8

"Ailem birazcık baskı yaptığı için erkenden evlendik. Ya aslında görüşüyorduk biz her zaman da. O gün görüştürmediler. Tabii bizim de kafamızı attı ikimizin de. Kaçtık." K3

Katılımcılardan bazıları erken evlenmelerinin gerekçesini cahillik olarak nitelendirirken bazıları ise eşini sevdiği için erkenden birlikte yaşamaya başladıklarını belirtmişlerdir.

"Benim eşimden beklediğim bir kriter yoktu. Cahildim. Kaçtık işte." K15

"Ben kesinlikle erken evlendiğimi düşünüyorum, ama bunu o yaşlarda anlayamıyorsunuz. Cahillik etmişim. Bugün olsa asla o yaşta evlenmezdim." K3

"Ben eşimi çok seviyorum. Hiç erken evlendim demedim. Yine dünyaya gelsem yine aynı yaşta evlenirim. Ben çok memnunum." K17

Aileler, ebeveynlerin boşanması, eşlerden birinin evi terk etmesi veya ölümü gibi nedenlerle parçalanabilirler. Parçalanmış aile çocuğu olmak Romanları erken evliliğe götüren süreçte bir faktör olarak belirlenmiştir. Özellikle babanın olmadığı parçalanmış ailelerde ekonomik yoksulluk oluştuğu ve bu durumda da erken evlenmenin bu yoksulluktan bir çıkış yolu olarak görüldüğü anlaşılmaktadır.

"Babam vefat ettiydi. Annem o zaman fakir idi. Altı çocuk vardı. Mecbur evlendim." K10

"Konuşmalar falan ilerleyince, daha yakın olmaya başlayınca bana. Bir de yani annem babam ayrı olunca. Evlenmeye karar verdik." K4

"Ben o zamanlar evlilik nedir biliyordum kızım. Benim ana babamın durumu iyiydi. Ben niye evleneyim? Demi. Sonra ben okumuş çocuktum. Daha okurdum da annem öldü. Annem öldükten sonra devam etmedim ben. Anne yok. Dört tane kız kardeşim var. Ablamın çocukları da vardı. Onlar da benden çocuktuk. Sonra böyle evdeki yorgunluk fazla geldi. Dayanamadım kaçtım." K14

Evlilik Sırasındaki Deneyimler

Resmi Nikah Dair Görüşler

Katılımcılara resmi nikahın önemli olup olmadığı sorulduğunda katılımcıların büyük bir kısmı resmi nikahın önemli olduğunu belirtmişlerdir. Resmi nikahı önemli bulan katılımcılara önemli olmasının sebebini daha detaylı açıklamaları istenmiştir. Bu doğrultuda boşanma durumundaki haklar, toplum baskısı ve çocuk doğduğunda resmi işlemlerin yapılabilmesi için resmi nikahın önemli olduğu belirtilmiştir.

"Kendini sağlama almak için önemli. Yani çocuğun çocuğun için." K7

"Yarın bir gün kavga olur, dövüş olur. Başından sağmasınlar yalnız. İcabında evim var, köyüm var, yarın maaş bağlanır, resmi nikah olmadı mı nasıl olacak." K18

"Resmi nikah olmadan devlet kurumlarında evli sayılmış olmuyorsun." K12

"Şimdi yani resmi nikah bir şey olmamış olsa hani dışarıdan hani millet yanlış anlar. Resmi nikah tabii ki bu. Elaleme karşı hani şey olsun diye." K14.

"Çocuğun olduğu zaman ona kimlik lazım. Hastaneye gittik zaman soruyorlar." K1

"Çoluk çocuğa nüfus kâğıdı çıkarmak. Nüfus kâğıdı çıkarmak için. Soyadları olsun diye." K16

"Hani yarın bir gün doğum yaptığım zaman çocuk kendi üstüme çıkacak. Yani benim üstüme çıkmasını diye. Eşimin üstüne çıksın diye resmi nikah önemli." K4

"Çünkü onunla yaşıyorsun. Çoluk çocuğun oluyor, resmi nikah şart yani. Kendi hakkımızı korumak için." K6

Katılımcılardan bazıları resmi nikahın önemli olmadığını ifade etmiştir. Katılımcılar bu durumu şu şekilde aktarmıştır:

"Gönül. Her zaman için gönül yani. Resmi nikah devleti kâğıdının üzerinde. Ama gönül ne kadar şey olsa bile ayrılmış olsak bile resmi nikah bir barbarlığı olursa ona geçiyor. Gönüle geçmiyor ki." K13

"Bize resmi nikah olmasa da olur. Sevgi olsun, huzur olsun." K10

Romanların Aile Tipleri

Katılımcıların sahip olduğu aile tipini belirlemek için kiminle yaşadıkları sorulmuştur. Katılımcıların yarısından fazlasının geniş aile yapısına sahip olduğu görülmüştür (Tablo 3).

Tablo 3 Çalışma grubunun aile tipi

Değişken	Katılımcı
Geniş	K1, K2, K4, K6, K8, K9, K10, K14, K15, K16, K17 K18
Çekirdek	K3, K5, K7, K11, K12, K13

"15 sene aynı evde kaldım. Kayınımı evlendirdim. 2 sene, 3 sene de öyle kaldık. 17-18 sene. Kaynanam bana yer verdi, ev vardı. Yani geçindim 27-28 seneden beri şükür Allah'a geçiniyoruz." K10

"Evet zaten hala kayınvalideyle yaşıyoruz." K6

"Çok çileli bi hayatım vardı. Hani kayınvalidem kaynatam, kayınvalidemden çok çektiğim için. Yani çok çileli geçti, ilk evlendiğimiz bi kayınvalideyle beraber yaşadım." K8

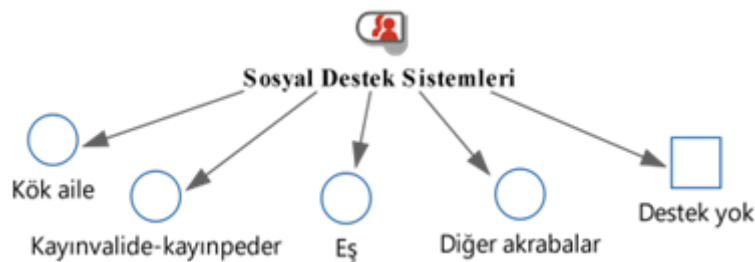
Çekirdek aile yapısına sahip olan katılımcıların genellikle müstakil evde tek yaşadıkları görülmüştür. Bazı katılımcılar çekirdek aileye sahip olma deneyimlerinde sosyal destek alma noktasında zorlandıklarını bazıları ise ayrı yaşasalar da destek alabildiklerini belirtmişlerdir.

"Biz kayınvalide ve kaynatamdan ayırdık, tek yaşıyorduk. Ama zorlukları oldu. Destek alamadık onlardan. Tek başımıza çocuklara baktık. Hem çalıştık. Biraz kaymakamlık destek oldu." K13

"Kaynanamlardan da Allah razı olsun. Çok yardımcı oldular. Ama onlar burada yanımda değiller. Antalya'da yaşıyorlar, biz buraya geldik." K11

Romanların Sosyal Destek Sistemleri

Sosyal destek, bireyin kendi hayatına ilişkin zor zamanlarında çevresinden aldığı maddi ve manevi yardımları ifade eder. Tavsiye vermek, bilgi alışverişinde bulunmak, maddi yardım almak, çocuk bakımında yardımcı olmak gibi eylemler sosyal desteğe örnek gösterilebilir. Araştırmaya katılan Romanların sosyal destek sistemlerine dair yapılan incelemede; kök aile, kayınvalide-kayınpeder, eş ve diğer akrabaların (yenge, kardeş, anneanne) ön plana çıktığı görülmüştür.

Şekil 1 Sosyal destek sistemleri

"Şimdi Romanlarda şöyle, evlenene kadar, çoluk çocuk sahibi olana kadar sorumluluk büyüklerde. Babamız annemiz bize bakmakta yükümlüdür. Ne zaman elimiz ekmek tutarsa, o zaman kendi haline bırakırlar." K1

"Yine de bak babam, annem hala destekliyor beni." K2

"Kayıinvalidem bir süre yanımda kaldı çocuk olunca. Tabi hani bazı şeylerde birbirimizi şey yapıyorduk ama gece uykusuz yaşayınca bana destek olurdu, ilk çocuğumda öyle oldu." K3

"Ben hiç kayıinvalidemle kalmadığım için bana sadece eşim destekçi oldu." K12

"Gene de benim kardeşim falan bana yardım etti." K14

Bazı katılımcılar kimseden destek almadığını ifade etmişlerdir. Kök ailesi vefat eden ve 6 çocuk sahibi bir katılımcı kimseden destek almadığını şu şekilde belirtmiştir:

"Tek başımaydım. Çünkü annemle babam erken vefat etti. Bir destek göremedim. Tek başıma 6 çocuk büyüttüm." K7

Çocuğu hasta olan ve o dönemde oldukça zor zamanlardan geçerken kimseden destek alamadığını ifade eden bir katılımcı ise kendisini şu şekilde ifade etmiştir:

"Eşimin akıllı bir karış havaydı. Gözü dışarıdaydı. Ben ilgilendim hep çocuklarımla. Hiçbir zaman kimseden destek alamadım. Çocuğum hastayken o hastanede tek başımıza yattık. Tanımadığımız yerde, kimsemiz yok. Böyle bi yanımda bi bayan vardı hamileydi o, Allah razı olsun ondan. Ağlamalarıma çığlık atmalarıma dayanamadı, bana yardım etti. O kadın benim elimdeki reçeteyi aldı, hastanede para topladı. İlaç alındıktan sonra doktorlar tedaviye başladı." K8

Romanların Çocuk Sahibi Olmak ile İlgili Düşünceleri

Çalışmada, katılımcıların 15-24 yaş aralığında ilk kez anne oldukları görülmüştür (Tablo 1). Katılımcılara çocuk sahibi olmanın herhangi bir zorluğunun olup olmadığı, zorluğu varsa bununla nasıl başa çıktıkları konularında genel düşüncelerini aktarmaları istenmiştir. Katılımcıların erken yaşta çocuk sahibi olmayla alakalı olumlu tecrübelerle sahip olan olsalar da çoğunlukla olumsuz düşüncelere ve tecrübelerle sahip oldukları görülmüştür.

"Gece uyuyamazsın, uyku zor, cahilsin, bakamıyorsun, bir ihtiyacını, o zorlukları vardı." K17

"Zorlukları büyütüyorsun, tutuyorsun, sorumluluk alıyorsun. Gece uyanması, bezlenmesi, yemeği hepsi zorluk." K6

Erken yaşta evlilik yapan katılımcılar kendileri çocuk yaşta iken bir çocuğa sahip olmanın deneyimini şöyle ifade etmişlerdir:

"Ya sen de çocuksun o da çocuk zaten. Benim 25 yaşında askerden gelmiş erkek evladım var. Yani onunla büyüyorsun işte çocuklarıyla beraber. Onları yetiştirmek bilmiyorsun çünkü. Sen de çocuksun. Onlar da çocuk." K2

"Daha yaşın küçük, daha büyümemiştim. Ben çocuktum, o yüzden çocuğum oldu. Ben çocuktum ama çocuk içindeydin. Yani çocuğa bakmayı biliyordum." K7

Bazı katılımcılar çocuk sahibi olmanın beraberinde birtakım sorumlulukları da getirdiğinin, özellikle maddi kaygılarının olduğunun altını şu şekilde çizmiştir:

"Sorumluluk çok oluyor. Mesela maddi bir durumdan sıkıntı çekiyorsun. Bir güzel hayat kurmadıktan sonra çocuk çok yapmayacaksın. Onların geleceği için. Onları düşünmek gerekiyor. Zaten ben de çok yapmadım. Bir tane erkek, iki kız yaptım." K16

"Büyüdüğü zaman zorluklar da başlıyor. Mesela bir işe sokmak için. Bir hastalandın mı ilgileniyorsun, ediyorsun. Bunları düşünmen gerekiyor." K5

Erken yaşta evlenen katılımcıların çocuk sahibi olmakla alakalı sahip oldukları olumlu düşünceleri mutluluk, evin neşesi, güzellik, benzersiz gibi kavramlarla özdeşleştirdiği görülmüştür.

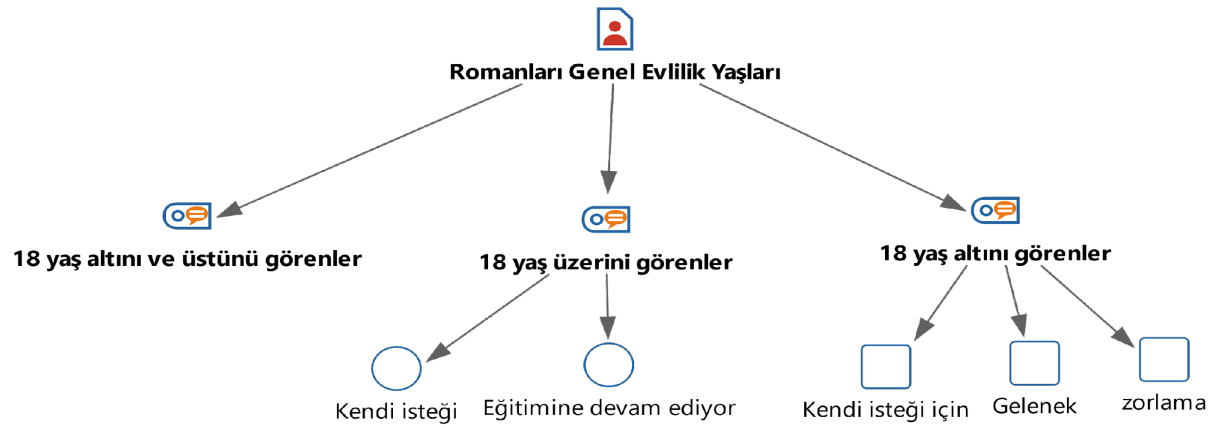
"Evlat hiçbir yere benzemiyor. Gerçekten evlat var ya ne anadır, o bile gerçek ana da ana ama evlat daha başka." K10

"Hayır hiçbir zorluğu yoktu. Ben kendi kendime öğrendim çocuk bakmasını. Böyle bakamam edemem diye bir kaygım yoktu. Zaten kardeşlerimizden biliyoruz çocuk bakmasını. Kardeşimiz vardı bizim." K3

"Benim de Allah'a şükürler olsun 3 oğlum var. Bi kızım var. Herhangi bi şey olduğu zaman çocuklarım bana destek çıkıyor, yani en azından bi açacak kapım var. Yani bi de onlar benim canım her şeyim yani" K8

Erken Evliliğe Dair Genel Değerlendirmeler

Romanların Çevrelerindeki Genel Evlilik Yaşları

Şekil 2 Romanların çevrelerindeki kişilerin genel evlilik yaşları

Katılımcılara çevrelerindeki eş, dost ve akrabalarının evlilik yaşlarının ve evlilik şekillerinin (kaçarak, severek, görücü usulü) genellikle nasıl olduğu sorulmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplar doğrultusunda şekil 2 oluşturulmuştur. Buna göre bazı katılımcıların çevresinde erken evlilikler oldukça yaygın olduğu belirtilmiş iken bazı katılımcıların çevresinde yaygın olmadığı ifade edilmiştir. Geç evlenen Romanların özellikle eğitimlerine devam etmesi oldukça dikkat çekicidir. Öte yandan erken evliliğin yaygın olduğu ailelerde bu durumun gelenek olarak değerlendirildiği ve bir kültür haline geldiği görülmüştür. Romanların erken veya geç evlenme nedenleri arasında kendi tercihleri belirleyici bir unsurdur.

Çevresinde hem 18 yaş altı hem de 18 yaş üstü evlilikleri gören katılımcılar bu durumu şöyle ifade etmişlerdir:

"Artık her şey çocuğun kızların elinde, erkeklerin elinde, gençlerin elinde. Herkes kendi istediği gibi evleniyor. Zorla evlenen yok yani." K11

"Benim kızım vardı, 19 yaşında evlendi. Bir sene nişanlı kaldı, ondan sonra evlendi. Oğlum 16-17 yaşında evlendi." K13

"Akrabalarımın biri 18 yaşında evlendi, biri 17 yaşında evlendi. Biri de 22 yaşında falan evlilik yaptı." K7

"Bazıları büyük evleniyorlar, bazıları küçük evleniyorlar. Kendi istediklerine göre. Artık anneye baba karışmıyor yani. Herkes kendi istediğine gidiyor." K6

Çevresinde 18 yaş üstü evliliklerin yaygın olduğunu ifade eden katılımcılar bu kişilerin geç evlenmelerini eğitim ile ilişkilendirmişlerdir. Kişinin evlenmeyi tercih etmemesi de geç evlenmenin bir başka nedenidir.

"Şu an kardeşim 23 yaşında, üniversiteye gidiyor, hala evlenmedi. Bizim orada değil, erken evlenen de var. Geç evlenen de artık çocuklar zorla evlendirilmiyor. Herkes kendi rızasıyla erkenden evleniyorlar." K15

"Biz şöyle Romanlarda, her Roman gibi değil hani Romanların da ayrı ayrı şeyleri var, insanları var. Bizde erken evlenme yok. Benim mesela amcamın kızı, amcamın oğulları olsun bizim ailemiz hep geç evlenmiş insanlar. Hani yaşını doldurduktan sonra. Bizim erken veya geç evlenmemiz hem eğitimle alakalı hem de kendileri istemedikleri için. Biz işte bir tek bir aileden erken çıktık." K3

Çevresinde 18 yaş altı evliliklerin yaygın olduğunu ifade eden katılımcılar erken evlenme nedenlerini kişisel tercih, gelenek ve zorlama ile ilişkilendirilmiştir.

"O dönemde hep ufak evleniyordu. Ama şimdiki hepsi akıllandı mübarek." K5

"Onlar da aynı bizim gibi. Hep erken evlendiler. 16 – 17 yaşlarında. Annem 13 yaşında evlenmiş." K4

"O dönemdeki akrabalarımız, komşularımız, arkadaşlarımız hep 15,16,17 de aynı yaşta evleniyorlardı." K2

Katılımcıların Erken Evliliğe Dair Şu An ki Düşünceleri

Katılımcılara evliliklerinin erken olup olmadığı, geçmişte verdikleri kararı günümüzde nasıl değerlendirdikleri sorulmuştur. Bazı katılımcıların erken evlilik kararlarını olumlu olarak gördüğü anlaşılmıştır. Bu ailelerin ortak özelliğinin eşleriyle olan iletişimlerinin iyi olması ve huzurlu bir aileye sahip olduklarını belirten ifadelerinden anlaşılmaktadır.

"Rahat bir hayatım var. Kendi ailemi kurdum. Eşime dertleşebiliyorum. Eh böyle olunca bugün olsa yine aynı yaşta evlenirim diyorum." K6

"Hiç daha geç evlenseydim demedim. Yine dünyaya gelsem aynı yaşta evlenirdim." K17

"İki tane oğlan, bir kız verdim. Allah'ıma binlerce şükürler olsun. Yine olsa yine o yaşta evlenirim." K10

Erken evlilik kararını olumsuz olarak değerlendiren katılımcıların bu kararlarından dolayı pişman oldukları, şu anki düşünce yapılarıyla asla böyle bir şeyi kabul etmeyecekleri anlaşılmıştır.

"Şu akılda olsaydım tabii aynı yaşta evlenmezdim. Hiç yoktan askerliğini bitirmesini beklerdim. Askerliğini yapmış olmaydı daha iyi oldu. Çünkü tabii o zaman cahil babamız bizim çok cahilliklerimizi çekti. Şu anda anlıyorum yani onu. Şu anda asla tasvip etmiyoruz biz erken yaşta evlenmeyi. Hiç yoktan Askerliğini bitirsin ve hatta 18-19 yaşına girsin. Girsin. O şekilde şu anda evlilik olsun. Biz de onu istiyoruz." K2

"Ben erken evlendiğimi düşünüyorum. O an öyle bir fevri şeyde yaptık da pişman oldum. Zaten tam şu an şu yaşımda zaten gençliğimizmiş. Fakat işte o zaman zaten çocukmuşuz anlamıyoruz pek. Ergenliğimizi anlamıyoruz. Dediğimiz dedik oluyoruz. O yüzden yani pişmanım. Benim çocuğum 14-15 yaşında evlenmek istese asla kabul etmem." K3

Bir katılımcı erken evliliğin sonrasında boşanmayla sonuçlanabileceğini belirtmiştir. Erken yaşta evlenmenin aynı zamanda erken yaşta boşanmaya neden olabileceğini bu süreçte kız çocuklarının mağdur olabileceğine şu şekildeki ifadesi dikkat çekmiştir:

"Romanların genelinde küçük yaş evlilik var. Ben buna karşıyım. Küçük yaşta evlendiriliyoruz. Ondan sonra çabuk ayrılıklar oluyor. Gözünün başka birini görüyor. Ona âşık oluyorsun. Sonra kusura bakmayın. İki koca, üç koca. Erken evlendikleri için. Boşanıyorlar, affedersin. Bir çocuk ondan. Bir çocuk bundan. Yani yazık günah değil mi bu kız evlatlarına." K18

Hayat koşullarının zorluğu ve bu zorluklarla başa çıkarken harcanan çaba bireyin yıpranmasına neden olabilmektedir. Erken evlenen bir Roman bu durumu şöyle ifade etmiştir:

"Pişmanım erken evlendiğimden. İnsanları tanımadığın için birden dalıyorsun ya iyi mi kötü mü ondan öğreniyorsun. Pişmanlıktır. Benim uğraşmaktan, dertten, kederden ağzımda dişlerim kalmadı." K13

"Çünkü hayatımı yaşamak isterdim. Yani gezip, tozmak. Evlendiğim yaş normal değildi. Ta çocuk yaşıdaymışız." K7

Tartışma

Erken yaşta evlenme, çocukların zihinsel ve duygusal olarak hazır olmadığı bir dönemde hayatlarını birleştirmelerini ifade etmektedir. Bu araştırmada, erken yaşta evlenmiş ancak şu an yetişkin olan Romanların evlenme nedenleri, evlilik süreçleri, karşılaştıkları zorluklar, bu zorluklarla baş etme yolları ve erken evlilik konusundaki genel görüşleri detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Çalışmanın Roman kültüründe erken evliliğe etki eden faktörlerin özelliklerinin anlaşılmasına katkıda bulunması beklenmektedir. Bu çalışma erken evlilik yapan Romanların yalnızca küçük bir kısmını temsil etse de ulaşılan sonuçların Romanların erken evlilik deneyimine ilişkin önemli bilgiler aktararak literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Çalışma, erken evlilik yapan kadın Romanların 13-17 yaş aralığında evlendiğini, 15-24 yaş aralığında ilk kez doğum yaptıklarını, çoğunluğunun eğitim seviyesinin düşük olduğunu, kök ailedeki huzursuzluk, boşanma veya ölüm gibi faktörlerin erken evlilikte etkili olduğunu, çoğunlukla geniş aile tipinde yaşadıklarını ve sosyal destek sistemlerinin güçlü olduğunu ortaya koymuştur. Dahası resmi yaşı altında birlikte yaşamaya başlayan Romanlar birlikteliklerini dini nikah ile meşrulaştırmaya çalışmaktadırlar. Bununla birlikte resmi nikah olmaksızın birlikte yaşayan Romanların aksine tüm katılımcıların resmi nikahlı olması ve neredeyse tüm katılımcıların resmi nikahın önemli olduğunu düşünmesi umut vericidir.

Türkiye'de yıllara göre ortalama ilk evlenme yaşı incelendiğinde, her iki cinsiyette de artış gözlemlendiği, 2023 yılında evlilik yaşı erkeklerde 28,3, kadınlarda ise 25,7 olarak kaydedildiği belirtilmiştir (Türkiye İstatistik Kurumu, 2024). Aynı raporda cinsiyetler arasındaki ortalama ilk evlenme yaşı farkı ise 2,6 yaş olarak bildirilmiştir. Çalışmamızda ilk evlilik yaşı olarak kadınlar 13-17 yaş aralığında ve ortalama 15,8 iken; erkekler 15-25 yaş aralığında ve ortalama 18,8'dir. Grubun cinsiyetler arasındaki yaşı farkı ise 3'tür ve bu oran Türkiye ortalamasına yakındır. Öte yandan özellikle kadınlar Türkiye ortalamasının neredeyse 10 yaş altında evlilik yapmaktadır.

Çalışmamız kadın Romanların eğitim seviyesinin düşük olduğunu göstermiştir. Roman kültürü üzerine yapılan çalışmalar Romanların eğitim seviyesinin düşük olduğunu ve erken yaşta evliliklerin sık rastlandığını göstermektedir (Taylan, 2016, s. 221; Yaşar ve Kayli, 2021, s. 25). Araştırmalar eğitim ile evlilik yaşı arasında pozitif bir ilişkinin olduğunu, eğitim seviyesi arttıkça ilk evlilik yaşının da arttığını göstermektedir (Coşan, 2021; Eskiocak ve Akbaşak, 2017, s.136). Bireylerin kişisel gelişim isteği, kariyer hedefi ve akademik amaçlı çalışmaları doğrultusunda eğitim süreçleri uzayabileceği gibi bu durum evlilik kararını ertelemeye de sonuçlanabilir. Romanların eğitim seviyesinin düşük olması erken yaşta evlenmelerine neden olan önemli bir faktör olarak değerlendirilmektedir.

Ebeveynlerin tutumları, ebeveynlerin evlenme şekilleri ve yaşanan topluluk çocukların aile kurma davranışları üzerinde doğrudan etkisinin olduğunu göstermiştir (Kolk, 2014, s. 89). Çalışmamız erken evlilik yapan kadın Romanların çevrelerinde de kendileri gibi erken evlilik yapmış birçok Roman olduğunu göstermiştir. Erken evlenen kişiler, aile içinden olabildiği gibi aile dışından kimselerde olabilmektedir. Erken evliliğin sık ve yoğun olduğu bir bölgede yaşayan Roman bir çocuk bu durumu normal olarak görebilir. Bu durum erken evlilik olgusunun Romanlar arasında bir gelenek ve kültür haline gelmesine neden olabilir.

Erken evlilikler üzerine yapılan çalışmalarda; aile içi huzursuzluğun ve ekonomik yoksulluğun yoğun yaşandığı ailelerin yanı sıra parçalanmış aile çocuklarında erken evlilik riskinin daha yüksek olduğu bildirilmiştir (Kavas, 2022, s. 2143). Çalışmamız kök ailedeki huzursuzluğun ve çeşitli nedenlerle ailenin parçalanmasının erken evliliğe zemin oluşturduğunu ortaya koymuştur. Geleneksel ataerkil yapıdaki ailelerde, erkekler gelir getirici bir işte çalışırken, kadınlar ev içerisindeki işlerle uğraşmaktadır. Ebeveynlerden birisinin (özellikle babanın) evden ayrılması

veya ölümü gibi nedenlerle oluşan gelir kaybı karşısında bireyin hayatını devam ettirme ihtiyacı ve isteği erken evlenmesine neden olabilir. Ayrıca ebeveynlerin arasında gerekse ebeveyn çocuk arasında yaşanan problemler aile içi huzurun bozulmasına neden olmaktadır. Bulgularımız, çocukların aile içindeki huzursuzluktan kaçış yolu olarak erken yaşta evlendiklerinin altını çizmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma, eğitim seviyesinin, aile içi sorunların ve kültürel faktörlerin Roman kadınlarının erken yaşta evlenmelerine zemin hazırladığını vurgulamıştır. Bu bağlamda erken yaşta evliliklerin önlemek için başta Romanların yoğun olduğu bölgeler olmak üzere toplumun tüm kesimlerinin bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Romanların yoğun olarak yaşadığı bölgelerde özellikle kız çocuklarının eğitime devam etmelerini teşvik edici politikaların benimsenmesi gerekmektedir. Bu açıdan zorunlu eğitimini tamamlamayan çocukların ailelerinin takibinin sistematik olarak yapılması sağlanmalıdır. Ekonomik olarak gelişmemiş bölgelerde, özellikle kız çocuklarının eğitime destek olmak için okul ve yurt olanaklarının artırılması önemlidir. Belediyeler, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve gönüllülerin bir arada multidisipliner bir anlayışla geliştirdiği aile refahını artırıcı devlet destekli projelerin hayata geçirilmesi gerekmektedir. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın öncülüğünde yerel yönetimler ve sağlık kuruluşları koordineli bir şekilde Romanlara yönelik evlilik okulu, aile danışmanlığı, çift terapisi, cinsel sağlık ve üreme gibi konularda eğitim ve rehberlik uygulamaları planlanmalıdır ve Romanların bu uygulamalara katılımı teşvik edilmelidir. Ayrıca üniversitelerin ilgili bölümlerinde konuyla ilgili araştırmaların ve yayınların desteklenmesi sağlanarak literatürün gelişmesi sağlanmalıdır.

Yazar Katkı Oranları

1. Yazar: %50, 2. Yazar: %30 ve 3. Yazar: %20 oranında katkı sağlamıştır.

Çıkar Çatışması Beyanı

"Roman kadınlarının erken evlilik olgusu üzerine deneyimleri: nitel bir çalışma" başlıklı makalemizin herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile mali çıkar çatışması yoktur. Yazarlar arasında da herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- Ataman Polat, E. (2015). *Transition periods among Roma in Kocaeli (Akçakayran, Kozluk, Serdar, Tavşantepe) (Birth, marriage, death)* (Publication No. 393305) [Master's thesis, Kocaeli University]. Council of Higher Education Thesis Center.
- Aydemir, E. (2011). *Marriage or playhouse? Early and forced marriages: Child brides*. International Strategic Research Organization (USA).
- Baltacı, A. (2019). The qualitative research process: How to conduct a qualitative research? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/898942>
- Burcu, E., Yıldırım, F., Sırma, Ç. S., & Sanıyaman, S. (2015). The fate of flowers: A qualitative study on early marriage among women in Turkey. *Bilig*(73), 63-98. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/234231>
- Coşan, B. (2021). *The causes and consequences of the increasing age of first marriage in Turkey: An econometric analysis on fertility* (Publication No. 700611) [Doctoral dissertation, Istanbul University]. Council of Higher Education Thesis Center.
- Davis, A., Postles, C., & Rosa, G. (2013). *A girl's right to say no to marriage: Working to end child marriage and keep girls in school*. Plan Limited.
- Eskiocak, M., & Akbaşak, D. (2017). Roma health in Edirne: Social determinants of health and health status. *Türkiye Halk Sağlığı Dergisi*, 136-149. <https://doi.org/10.20518/tjph.341169>

- Genç, Y., Taylan, H. H., & Barış, İ. (2015). The perception of social exclusion and its role on the process of education and academic achievement of Romani children. *International Journal of Social Science*, 33(1), 79–97. <https://doi.org/10.9761/JASSS2796>
- Kavas, S. (2022). Early marriage and motherhood from an intergenerational perspective: The case of Turkey. *Population Research and Policy Review*, 41(5), 2143-2175. <https://doi.org/10.1007/s11113-022-09718-2>
- Kolk, M. (2014). Understanding transmission of fertility across multiple generations – Socialization or socioeconomics? *Research in Social Stratification and Mobility*, 35, 89-103. <https://doi.org/10.1016/j.rssm.2013.09.006>
- Köseli, A., & Çelik, K. (2020). *A multi-sectoral approach to the health risks and consequences of child, early, and forced marriages*. Odak Ofset. https://turkiye.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/unfpa_cyeze_sagliksonuclariraporu_turkce.pdf
- Kuzucu, G. (2020). *Investigation of early marriage among Roma in Kocaeli* (Publication No. 624314) [Master's thesis, Üsküdar University]. Council of Higher Education Thesis Center.
- Mahdaviazad, H., Malekmakan, L., Sayadi, M., & Tadayon, T. (2019). Trends in age at first marriage in women and related factors: A population-based study in southwestern Iran. *Women & Health*, 59(2), 171-180. <https://doi.org/10.1080/03630242.2018.1449776>
- Taylan, H. H. (2016). Early marriage among Romani families in Sakarya. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 11(52), 221–228. <https://doi.org/10.9761/JASSS4875>
- Turkish Civil Code. (2001, December 22). *Official Gazette* (No. 4721). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.4721.pdf>
- Turkish Statistical Institute. (2022). *Turkey family structure survey 2021*. <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=nufus-ve-demografi-109&dil=1>
- Turkish Statistical Institute. (2024). *Turkey 2023 marriage and divorce statistics*. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evllenme-ve-Bosanma-Istatistikleri-2023-53707>
- Uçum, Ö. (2008). *Marriage tradition among Roma in Kocaeli* (Publication No. 229483) [Master's thesis, Kocaeli University]. Council of Higher Education Thesis Center.
- UNICEF. (2018). *Child marriage: Latest trends and future prospects*. UNICEF.
- Ültay, E., Akyurt, H., & Ültay, N. (2021). Descriptive content analysis in social sciences. *IBAD Journal of Social Sciences*, 10, 188–201. <https://doi.org/10.21733/ibad.871703>
- Yaşar, E., & Kaylı, D. Ş. (2021). A qualitative study on the phenomenon of marriage in Romani culture. *Journal of Sociology*, 41, 25–51. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2098983>
- Zeren, F., & Gürsoy, E. (2020). The factors causing early marriages, their attitudes and their effects on women's health. *Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences*, 12(1), 124-132. <https://doi.org/10.5336/nurses.2019-70358>